

EXERCICI DE L'ACTIVITAT D'ECONOMISTA PER COMPTE PROPI

Per a exercir la professió per compte propi cal saber que hi ha unes obligacions formals, administratives, fiscals i de caire social que cal complir.

S'ha de comunicar a l'Administració Tributaria l'inici de l'Exercici de l'activitat professional d'economista a l'AEAT, l'epígraf de l'IAE de l'activitat d'Economista és: 741, mitjançant el model 036/037 que li facilitaran a qualsevol Administració d'Hisenda o bé mitjançant la pàgina web de l'AEAT: www.aeat.es.

I també, segons el cas, caldrà donar-se d'ALTA en el Règim Especial de Treballadors Autònoms o per compte propi de la Seguretat Social (RETA).

1. DETERMINACIÓ DEL RENDIMENT DE L'ACTIVITAT PROFESSIONAL A EFECTES FISCALS:

Desenvolupar una activitat professional per compte propi obliga a declarar el seu rendiment en l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques. És a dir, el rendiment de l'activitat s'inclourà en la base imposable de l'IRPF.

Per a determinar el rendiment de l'activitat professional s'hauran de tenir en compte tant els ingressos percebuts com les despeses pagades, seguint un criteri de caixa o millor dit, de cobraments i pagaments durant l'any natural. També es pot optar per despeses generades i facturació exigible, és a dir, en funció de la **meritació** i, així, coincidiran en l'IRPF i en l'IVA, que només admet aquest darrer criteri. A no ser que s'hagi optat pel criteri de caixa a efectes de l'IVA.

Doncs bé, per a determinar el rendiment de l'activitat, la normativa de l'IRPF ens permet emprar dos mètodes de càlcul: **el règim d'estimació directa normal i el règim d'estimació directa simplificada**. La modalitat normal només s'aplica si per l'activitat es factura més de 601.012,10 euros i, quan s'hagi renunciat a l'aplicació de la modalitat simplificada.

1.A. INGRESSOS:

En qualsevol de les dues modalitats els ingressos íntegres s'han d'incloure en la base de l'IRPF.

Si el pagador dels nostres honoraris professionals és una persona jurídica o professional, ens haurà de practicar una retenció a compte de l'IRPF, que, després, en el moment de liquidar l'IRPF, ens descomptarem.

El tipus de retenció a practicar és el **15 per 100**, encara que els economistes que inicien la seva primera activitat professional poden sol·licitar del seu pagador que només els hi retengui el **7 per 100**, durant el període impositiu corresponent a l'inici de la seva activitat professional i durant els dos exercicis següents.

ATENCIÓ: En relació als ingressos professionals cal saber que:

- Els rendiments derivats d'impartir **cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars**, només seran qualificats com a rendiments d'activitats econòmiques, quan les activitats esmentades **comportin** l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i de recursos humans, o la d'un sol d'aquests factors, amb la finalitat d'intervenir en la producció o la distribució de béns o serveis. En cas contrari **tenen la consideració fiscal de rendiments del treball**.
- Els rendiments derivats de **l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques** seran considerats com a rendiments del treball, sempre que se'n cedeixi el dret a l'explotació i que aquests rendiments no derivin de l'exercici d'una activitat econòmica (en els termes expressats abans). En aquest supòsit, els rendiments són, **empresarials** si els autors o els traductors editen directament, ells mateixos, les obres i, **professionals** si els autors o traductors en cedeixen l'explotació a un tercer. Si els drets d'autor els percep una tercera persona diferent de l'autor o el traductor, constitueixen per al receptor **rendiments del capital mobiliari**.

1.B. DESPESES:

En principi, s'apliquen, a les dues modalitats, les regles previstes per a l'Impost sobre Societats i, per tant, seran deduïbles les despeses comptables, encara que existeixen una sèrie de despeses comptables que no s'admeten com deduïbles, ni en l'Impost sobre Societats, ni en l'IRPF, com ara les multes, recàrrecs per endarrerir-se en el pagament dels tributs, les liberalitats, despeses de relacions públiques i totes les relacionades amb els vehicles no afectes **exclusivament** a l'activitat professional.

En canvi, és possible deduir la part proporcional de les despeses de manteniment del domicili en la part destinada a despatx o oficina que s'hagi declarat a l'AEAT mitjançant l'IAE en el seu dia, o la declaració censal, model 036.

Per exemple, podem deduir la part proporcional dels interessos del préstec per adquirir l'habitatge, de les despeses de comunitat, de la quota de l'IBI, etc. Però sobre les despeses per subministraments (aigua, electricitat, gas, telèfon, connexió a Internet, etc.), només aplicant el **30 per 100** sobre la part de la despesa que correspongui proporcionalment als metres quadrats destinats a l'activitat. L'economista pot deduir les primes d'una assegurança de malaltia en la part corresponent a la seva pròpia cobertura, la del seu cònjuge i fills menors de 25 anys que convisquin amb ell. El límit màxim de deducció serà de **500 euros**, per cadascuna de les persones esmentades. En el cas de discapacitat l'import és de 1.500 € .

Les despeses de manutenció, quan no és pernocti, són deduïbles amb el límit de 26,67€ per dia sempre que la despesa és feta en establiments de restauració i hostaleria i que l'import s'aboni per mitjans electrònics de pagament.

Cas que el cònjuge o els fills menors d'edat no emancipats treballin en l'activitat del professional, les quantitats que se'ls hi paguin seran despesa deduïble si:

- Existeix contracte laboral.
- Estan afiliats al règim corresponent de la Seguretat Social.
- Acreditació de que hi ha habitualitat i continuïtat en el treball.

- La contraprestació estipulada no sigui superior a la de mercat en funció de la seva qualificació professional i treball desenvolupat.

La modalitat SIMPLIFICADA té unes particularitats quan a despeses que la fan diferent de la modalitat NORMAL. Després de deduir dels ingressos totes les despeses deduïbles fiscalment, calcularem les amortitzacions en base a una taula específica per a la modalitat SIMPLIFICADA

1.C. TAULA D'AMORTITZACIÓ DE L'ACTIU MATERIAL:

Grups	Elements	% Màxim	Període màxim anys
1	Edificis i altres construccions	3	68
2	Instal·lacions, mobiliari, estris i resta d'immobilitzat material	10	20
3	Maquinaria	12	18
4	Elements de Transport	16	14
5	Equips per al tractament de la Informació i sistemes i programes Informàtics	26	10
6	Utensilis i eines	30	8

- Aquesta taula d'amortització simplificada va ser aprovada per Ordre Ministerial el 27-3-1998.
- Sobre aquests percentatges es poden aplicar les normes per accelerar les amortitzacions de les empreses de reduïda dimensió. (Articles 102 a 104 de la Llei 27/2014, LIS)
- Sobre l'immobilitzat intangible s'apliquen els criteris de l'article 12.2 de la Llei de l'Impost sobre Societats,
- Els elements d'immobilitzat material nous que el seu valor unitari no excedeixi de **300 €**, es podran amortitzar lliurement, fins a un límit de 25.000€ anuals.

Un cop obtingut el resultat de restar dels ingressos les despeses i amortitzacions, en la modalitat SIMPLIFICADA encara podem restar d'aquest resultat brut un **5 per 100**, en concepte de provisions i despeses de difícil justificació, i així obtindrem el resultat definitiu a integrar en la base de l'IPRF.

1.D. OBLIGACIONS FORMALS:

Llibres : Els professionals en qualsevol de les dues modalitats de l'estimació directa **no** estan **obligats** a portar comptabilitat d'acord amb el Codi de Comerç. Però si que estan obligats a portar els següents llibres-registre.

- **llibre-registre d'ingressos (IRPF) i factures expedides (IVA)**
- **llibre-registre de despeses (IRPF) i factures rebudes (IVA)**
- **llibre-registre de béns d'inversió (IRPF-IVA)**
- **llibre-registre de provisions de fons i bestretes. (IRPF)**

La regulació del contingut conceptual d'aquests llibres-registre es troba en un Ordre del "Ministerio de Economía y Hacienda", de 28 de juny de 2019 (BOE 7/07/2019).

- En el **llibre-registre d'ingressos i factures expedides** s'hauran de reflectir, al menys les següents dades:
 - a) El número d'anotació o registre.
 - b) La data de meritació en funció del criteri d'imputació temporal
 - c) El número de factura, el concepte i l'import amb separació de l'IVA meritat.
 - d) Identificació del destinatari i el seu NIF
 - e) Si la operació està subjecta a retenció per l'IRPF, el tipus i l'import de la retenció.

- En el **llibre-registre de despeses i factures rebudes**, s'haurà de reflectir al menys, les dades següents:
 - a) El número d'anotació o registre de la factura rebuda.
 - b) La data en que s'ha produït en funció del criteri d'imputació temporal
 - c) Identificació de l'expedidor de la factura i despesa, incloent-hi el NIF.
 - d) El concepte detallat de la despesa.
 - e) L'import de les despeses, amb separació de l'IVA suportat (base imposable, tipus i quota).
 - f) Si l'operació està subjecta a retenció per l'IRPF, el tipus i l'import retingut a l'emissor de la factura.

- **Llibre-registre de béns d'inversió:** en el qual s'anotaran degudament individualitzats, els elements de l'immobilitzat material i immaterial afectes a l'activitat professional, reflectint al menys les dades següents:
 - a) El número d'anotació o registre i el número de factura.
 - b) La descripció del bé que permeti la seva identificació.
 - c) El valor d'adquisició.
 - d) La data d'inici de la seva utilització i, en el cas de l'immaterial, la data d'atorgament o adquisició.
 - e) La quota d'amortització, si s'escau, la dotació al fons de reversió.
 - f) També es farà constar la data de baixa del bé o dret, i el motiu.
 - g) La identificació del proveïdor inclòs el NIF.

- **Llibre-registre de provisió de fons i bestretes:** en el qual s'anotarà:
 - a) El número d'anotació o registre
 - b) Naturalesa de la operació (provisió o bestreta).
 - c) Les dates en que les provisions o bestretes s'haguessin produït o pagat.
 - d) L'import, i la identificació del pagador o preceptor de la bestreta.
 - e) El número de la factura o document equivalent en què és reflecteixi l'operació.
 - f) Identificació del pagador de la provisió o perceptor de la bestreta, inclòs el seu NIF.

Altres Obligacions :

- Alta censal i modificacions posteriors, mitjançant model **036/037**.

- Declaració-liquidació trimestral de l'IVA (model **303**) i resum anual (model **390**).
- Declaració anual d'operacions amb tercers (model **347**) : en el mes de febrer s'ha de presentar una declaració d'operacions econòmiques realitzades durant l'any anterior, amb terceres persones amb les que s'hagin superat els 3.005,06 € . (No cal incloure les operacions subjectes a retenció)

I en el cas que, dels ingressos obtinguts per l'activitat professional, **menys del 70 per 100** estiguin subjectes a retenció, també s'haurà de presentar cada trimestre el model **130** de pagament a compte de l'IRPF, ingressant, si s'escau, ingressar el 20% de la diferència entre els ingressos i les despeses del període.

2. SEGURETAT SOCIAL VERSUS AUTÒNOMS:

Els treballadors autònoms es distingeixen per tres característiques fonamentals:

1. INDEPENDÈNCIA
2. INTERÈS PROPI
3. HABITUALITAT

2.1. INDEPENDÈNCIA:

És la característica principal que distingeix al treballador AUTÒNOM de l'assalariat. El veritable autònom actua amb llibertat de criteri, d'horari, de jornada, amb instrumental propi, eines, infraestructura etc. Està fora de l'àmbit d'organització i direcció de qui li paga.

En canvi, existiria DEPENDÈNCIA, i per tant relació laboral:

*Quan a l'autònom se li exigeix dedicació exclusiva. *Quan està sotmès a un horari fix i acudeix a prestar els seus serveis amb regularitat i/o assiduïtat a un mateix centre de treball. *Hi ha un cert control en la realització de la seva tasca.

2.2. INTERÈS PROPI:

És el segon aspecte que permet esbrinar si ens trobem davant d'una relació laboral o no.

El treballador autònom com que treballa per compte propi percep directament els rendiments de la seva activitat econòmica (empresarial o professional) i no és el cas de l'empresa o empreses a la/les que presta els seus serveis. Per tant, és el primer interessat en maximitzar el benefici del seu treball.

El treballador autònom no participa en els resultats de l'activitat de l'empresa que l'ha contractat, ni assumeix el risc ni la responsabilitat dels resultats.

2.3. HABITUALITAT:

Aquest és un aspecte no definit per la normativa de la seguretat social, però el Tribunal Suprem (TS) ha considerat que quan els ingressos procedents de l'exercici de l'activitat superin el SMI es produeix habitualitat i seria d'aplicació el RETA.

Per tant, els col·legiats que exerceixin l'activitat professional per compte propi, i s'hagin donat d'alta de l'IAE amb posterioritat al 10 de novembre de 1995, **han de cotitzar a la Seguretat Social pel règim d'autònoms (RETA).**

En principi, el fet que des de l'1-01-2003 no sigui obligatori, per a les persones físiques l'IAE, no ha modificat aquest criteri. Ara bé, si els ingressos obtinguts per l'exercici de la professió en còmput anual no supera el Salari Mínim Interprofessional (SMI), **es podria considerar** que no s'acompleixen els requisits que exigeixen els articles 2.1 i 3, a) del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, regulador del Règim Especial de la Seguretat Social de Treballadors per Compte Propi, en el sentit que no hi ha **habitualitat**.

Així ho entén el Tribunal Suprem en una Sentència de 29 d'octubre de 1997, dictada en recurs de cassació per a unificació de doctrina, núm. 406/97, que considera que el professional que no supera el límit del SMI anual no deurà donar-se d'alta en aquest Règim Especial. En una posterior Sentència del TS de 20/03/2007, considera que en el cas d'un venedor ambulat en que els seus ingressos no han superat el 75% del SMI, li son aplicables els criteris de la Sentència de 1997. El SMI per l'any **2022** és de **14.000,00** euros. Durant l'any 2021 el SMI ha estat de 13.300,00 euros.

ATENCIÓ: Tot i les Sentències del TS, la normativa de la Seguretat Social sobre l'obligatorietat de cotitzar en el RETA no s'ha modificat.

TREBALLADOR AUTÒNOM ECONÒMICAMENT DEPENENT (TRADE)

El treballador autònom econòmicament depenent, és segons el Sistema Nacional d'Ocupació aquell que realitza una activitat econòmica o professional a títol lucratiu i de forma habitual, personal, directa i predominant per a una persona física o jurídica anomenada client del qual depèn econòmicament per percebre d'ell, al menys, el 75 per 100 dels seus ingressos per rendiments del treball i d'activitats econòmiques o professionals.

Per a ser un TRADE s'han d'acomplir un requisits específics:

- No tenir a càrrec treballadors per compte aliè ni contractar o subcontractar part o tota l'activitat amb tercers.
- Disposar d'infraestructura productiva i material propi.
- Desenvolupar la seva activitat sota criteris organitzatius propis, sense perjudici de les indicacions tècniques de caràcter general que pugui rebre del seu client.
- Percebre una contraprestació econòmica en funció del resultat de la seva activitat, d'acord amb el pactat amb el client.
- No executar la seva activitat de manera indiferenciada amb els treballadors que prestin serveis sota qualsevol modalitat de contractació laboral per compte del client.

Ricard Viña i Arasa
Assessor Fiscal del Col·legi